
Bijlage 1 | Landelijke kaders

Nationale Woon- en Bouwagenda

In het coalitieakkoord van Kabinet-Rutte IV was veel aandacht voor wonen. De minister voor Wonen heeft snel na zijn aantreden het nieuwe woonbeleid uiteengezet in de [Nationale Woon- en Bouwagenda](#) (NWBA) van maart 2022. Een speerpunt hierin is versnelling van de woningbouw, naar 100.000 woningen per jaar (900.000 tot en met 2030), waarvan twee derde betaalbaar, inclusief een derde door de woningcorporaties.

Met de start van het programma Woningbouw krijgen provincies een nieuwe rol als aanjager en coördinator om sneller, meer en beter betaalbare woningen te realiseren. De opgave wordt eerst verdeeld naar provincies en daarna doorvertaald naar regio's en gemeenten. Dit heeft tot de uiteindelijke ondertekening van de woondeals in de afgelopen periode geleid. Nu is het zaak om de realisatie aan te sturen. Het inzetten van monitoring helpt daarbij, om deze afspraken om te zetten in realisatie.

Programma 'Een thuis voor iedereen'

Het programma '[Een thuis voor iedereen](#)' heeft als doel te zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor alle aandachtsgroepen, met een evenwichtige verdeling over gemeenten en met de juiste zorg, ondersteuning en begeleiding. Op dit moment leidt het tekort aan geschikte woningen tot concurrentie tussen aandachtsgroepen en verdringing van mensen op de wachtlijst, met negatieve gevolgen voor de leefbaarheid en het draagvlak. Dit vraagt om een duidelijke sturing en regie op de bouwopgave enerzijds en verdeling en ondersteuning van aandachtsgroepen anderzijds. Dit wordt in dit programma aangepakt door middel van vier actielijnen:

1. het realiseren van betaalbare en passende woningen, door zowel nieuwbouw en transformatie als voorrangsgeregelingen voor aandachtsgroepen;
2. evenwichtige verdeling van aandachtsgroepen over gemeenten om de leefbaarheid te waarborgen;
3. combineren van wonen, zorg, welzijn en werk, door woonzorgvisies op te stellen, waarbij gemeenten op lokaal niveau bindende wederkerige afspraken maken met alle relevante partijen over de prestaties die geleverd moeten worden om aan de woon- en zorgbehoeften te voldoen;
4. inzet op preventie door problemen met huisvesting te voorkomen. De preventieve inzet kan ook een positieve invloed hebben op de leefbaarheid in de wijk door in te zetten op een brede sociale basis om de zelfredzaamheid te bevorderen. Door vroegsignalering van problemen kunnen huisuitzettingen zoveel mogelijk voorkomen worden, zodat mensen hun thuis kunnen behouden. Door de positie van kwetsbare jongeren te versterken door passende ondersteuning, worden ze niet aan hun lot overgelaten. Daarbij is de continuïteit van zorg en ondersteuning bij uitstroom uit jeugdhulp met verblijf van belang. Jongeren worden niet zomaar losgelaten.

Afspraken en regie

Dit programma sluit voor de regie aan bij het '[programma Woningbouw](#)' en bouwt hierop voort:

- Met wederkerige prestatieafspraken wordt invulling gegeven aan de bouw van 900.000 woningen tot en met 2030, waarvan 350.000 woningen voor mensen met een middeninkomen en 250.000 sociale huurwoningen van corporaties.

- Onderwerp van gesprek aan de regionale woondealtafels is de verdeling van de sociale huurvoorraad en het streven dat elke gemeente toegroeit naar ten minste 30% sociale huur in de woonvoorraad.
- In de woonzorgvisie maken gemeenten zichtbaar wat de behoefte is aan huisvesting en ondersteuning van aandachtsgroepen. De woonbehoefte krijgt een vertaling in de woningbouwprogrammering. De lokale prestatieafspraken worden verbreed, zodat naast afspraken over wonen ook in de levering van zorg en ondersteuning wordt voorzien.
- Provincies toetsen of de gemeentelijke woonzorgvisies gezamenlijk gelijk zijn aan de behoefte binnen de provincie. De provincie krijgt de wettelijke mogelijkheden bij te sturen, mocht dat nodig zijn.
- Om mensen die dak- en thuisloos zijn, die uitstromen uit een intramurale (zorg)instelling en mensen met sociale of medische urgentie met voorrang te kunnen huisvesten, legt de gemeente dit vast in een huisvestings- of urgentieverordening.

Programma 'Wonen en Zorg voor Ouderen'

Het programma [Wonen en Zorg voor Ouderen](#) is het zesde programma dat wordt gepresenteerd vanuit de Nationale Woon- en Bouwagenda van de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening.

Met bouwen alleen zijn we er niet. Het werken aan de bouwopgave gaat samen met het verbeteren van de zorg en ondersteuning. Het programma Wonen en Zorg voor Ouderen wordt ondersteund met de beweging naar passende zorg en ondersteuning, samen met de patiënt, op de juiste plek en met nadruk op gezondheid in het Integraal Zorgakkoord. Het programma 'Wonen en Zorg voor Ouderen' is daarom, behalve onderdeel van de Nationale Woon- en Bouwagenda, ook ondergebracht in het programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO, actielijn 4) van de minister voor Langdurige Zorg en Sport. Binnen dit programma wordt onder meer gewerkt aan vitaal ouder worden, verbetering van de basiszorg, passende Wlz-zorg en innovatie. Dit gebeurt vanuit een visie op de ouderenzorg, waarbij het uitgangspunt is: 'zelf als het kan, thuis als het kan en digitaal als het kan'. Daarbij wordt ook gekeken naar de inkadering van de toegang tot de verpleeghuizen en het kwaliteitskader verpleegzorg. Het programma kijkt naar de vergrijzende Nederlandse samenleving, waarbij de zorgvraag van de ouderen steeds verder toe zal nemen gezien de groeiende hoeveelheid ouderen.

Het programma beoogt dat ouderen in een voor hen geschikte woning kunnen wonen en dat deze woningen beschikbaar zijn als zij willen verhuizen. Om dit te bereiken is de ambitie om:

1. van de 900.000 woningen die tot en met 2030 worden gebouwd, minstens 290.000 woningen geschikt te laten zijn voor ouderen, waarvan:
 - a. 170.000 nultredenwoningen;
 - b. 80.000 geclusterde woningen;
 - c. 40.000 verpleegzorgplekken;
 - d. 130.000 verpleeghuisplekken (75% daarvan sociale huur) (huidige verpleeghuiscapaciteit blijft in stand/is bevroren; bouwplannen voor 4.800 plekken onomkeerbaar, die worden nog gerealiseerd);
2. ervoor te zorgen dat ouderen in een voor hen geschikte woning kunnen wonen. Door meer ouderen te laten verhuizen, komen weer (eengezins)woningen vrij voor andere woningzoekenden. Zo komt de doorstroming beter op gang;
3. ervoor te zorgen dat naast de woning ook de leefomgeving passend is voor ouderen, zodat zij zo

lang mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen.

Om deze doelstelling te behalen zijn er drie **actielijnen** opgesteld:

1. Er wordt versneld ingezet op woningbouw van woningen die aansluiten bij de wensen van ouderen. Hierbij gaat het om woningen geschikt voor ouderen met of zonder zorgvraag: nultredenwoningen, geclusterde woonvormen en verpleegzorgplekken.
2. Door ouderen vroegtijdig te informeren over mogelijkheden van toekomstige woonopties, belemmeringen van verhuizingen aan te pakken en ouderen te ontzorgen, kan de doorstroming van deze groep naar passende woningen worden bevorderd.
3. Er wordt een leefomgeving gecreëerd en behouden die uitnodigt tot bewegen en ontmoeten. Om zelfstandig te kunnen blijven wonen zijn de volgende elementen van belang: toegankelijkheid, bereikbaarheid, nabijheid van voorzieningen, kwaliteit leefomgeving: veiligheid, geluid, luchtkwaliteit et cetera, en beweegvriendelijke leefomgeving en ontmoeting.

Integraal Zorgakkoord

[Het Integraal Zorgakkoord](#) 'Samen werken aan gezonde zorg' heeft als doel om de zorg in de toekomst toegankelijk, goed en betaalbaar te houden. De zorg staat vanwege onder andere maatschappelijke ontwikkelingen voor verschillende opgaven op deze gebieden:

- Toegankelijkheid: vanwege de vergrijzing, het arbeidstekort in de zorg, het gebrek aan passende zorg en de ongelijke bereikbaarheid van zorg neemt de toegankelijkheid van zorg af.
- Kwaliteit: de zorg is niet effectief ingedeeld, met een gebrek aan samenwerking tussen verschillende zorgprofessionals.
- Betaalbaarheid: vanwege krapte op de arbeidsmarkt en hervormingen in de zorg wordt zorg steeds kostbaarder.

In het Integraal Zorgakkoord wordt ingezet op gelijke toegang tot kwalitatief goede zorg voor alle groepen in de samenleving. Gezondheid en welzijn worden bevorderd door middel van preventie en ondersteuning. Door een gezonde leefstijl te bevorderen en de zelfredzaamheid te versterken, wordt een (zware) zorgvraag voorkomen of verminderd.

Wet Versterking regie volkshuisvesting

De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) heeft met de programma's koers gezet naar een aantal beleidswijzigingen. Deze krijgen verder vorm met het [wetsvoorstel Versterking regie volkshuisvesting](#), dat in februari 2023 is gepresenteerd. Op drie lijnen wil de minister meer regie voeren:

1. voldoende woonruimte: overheden leggen ambities, doelen en maatregelen meerjarig vast: hoeveel woningen worden er gebouwd, hoeveel betaalbare woningen, en waar komen de woningen? Het Rijk maakt afspraken met provincies. De provincie coördineert richting gemeenten;
2. bestaande voorraad: voldoende passende woonruimte voor verschillende urgente of aandachtsgroepen en regels rondom de verdeling van de beschikbare woonruimten;
3. samenhang tussen prestatieafspraken: nationaal, provinciale/regionale opgaven en lokale prestatieafspraken.

De wet leidt tot aanpassingen in de Omgevingswet, Huisvestingswet, Woningwet en de Wmo. In het wetsvoorstel stellen gemeenten niet langer een 'woonvisie' op, maar een verplicht 'programma volkshuisvesting'. Dit programma gaat voor zowel het Rijk, provincies als gemeenten gelden. Gemeenten zullen op basis van onderzoek naar de actuele woonbehoefte (en de woongerelateerde zorg- en ondersteuningsbehoefte per aandachtsgroep) hun beleid voor woningbouw en locaties concretiseren. Ook voor provincies gaat dit verplichte programma gelden. Dit volkshuisvestingsprogramma moet er uiterlijk 1 januari 2026 zijn.

In het wetsvoorstel komt het begrip 'woonzorgvisie' niet meer terug in de toelichting bij de wet, het begrip 'woonvisie' evenmin. De gedachte van de woonzorgvisie komt wél sterk naar voren. De essentie is immers dat gemeenten als onderdeel van een verplicht volkshuisvestingsprogramma (dit vervangt de woonvisie als basis voor het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties) de woonbehoefte en opgave van aandachtsgroepen en ouderen in beeld brengen. Omdat deze huisvestingsopgave ook deels een bovenlokale opgave betreft, moeten gemeenten en de provincie dit onderdeel van het volkshuisvestingsprogramma regionaal afstemmen. De verwachting is dat de huisvesting van sommige specifieke aandachtsgroepen enkel regionaal of zelfs provinciaal haalbaar is.

Nationaal Actieplan Dakloosheid: Eerst een Thuis

Vanwege het groeiend aantal daklozen in Nederland is vanuit de overheid ingezet op het voorkomen en verminderen van dakloosheid. Het uitgangspunt is hierbij dat een plek om te wonen de basis is voor werken aan herstel en bouwen aan een toekomst. De structurele oorzaken van dakloosheid staan centraal: bestaansonzekerheid en tekort aan betaalbare huisvesting.

In [het actieplan](#) worden zes leidende principes in acht genomen op basis van het gedachtegoed van Housing First en bestaande adviezen van onder andere de Raad van Volksgezondheid en Samenleving en de commissie Dannenberg, waarbij 'Wonen Eerst' en regie voor de inwoner centraal staan:

1. Dakloosheid voorkomen is altijd beter dan opvang of herhuisvesting.
2. Huisvesting is een mensenrecht. Het maakt zelfstandig leven mogelijk en sociale en gezondheidsproblemen worden het meest effectief aangepakt wanneer huisvesting duurzaam en veilig is.
3. Respect voor keuze en eigen regie van mensen. De persoon staat centraal bij elke beslissing en mensen worden in staat gesteld autonoom te beslissen over zaken die hen raken.
4. Scheiden van wonen en zorg. Huisvesting is gescheiden van zorg en behandeling. Een woning is een voorwaarde voor mensen om hun leven zelf in te kunnen richten en daar zelf samen met hun omgeving regie over te nemen.
5. Ondersteuning is gericht op herstel, zodat mensen (weer) op eigen wijze kunnen leven, werken, leren en participeren in de samenleving. Het gaat om ondersteuning die helpt het leven te verbeteren in plaats van te beheersen.
6. Ondersteuning is flexibel en op maat. De behoeften en levensdoelen van de cliënt staan centraal, zolang dit in overeenstemming is met prettig en veilig wonen, waardoor de professionele hulp hierop aan moet sluiten.